

Informatiebrochure voor patiënten

Bevallen in het UZA

Koningin Mathilde
Moeder- en kindcentrum

1. De afdeling materniteit	4	5. Na de bevalling	16
1.1 Taken		5.1 De eerste uren na de geboorte	
1.2 Moeder- en kindcentrum		5.2 Onderzoeken	
1.3 Indeling		5.3 Babyvoeding	
2. Vóór de bevalling	5	5.4 Nazorg	
2.1 Prenatale informatie		6. Uw verblijf	20
2.2 Prenatale onderzoeken		6.1 Verblijfsduur en kosten	
2.3 Algemene aanbevelingen		6.2 Dagindeling	
2.4 Voedingsadvies		6.3 Bezoekuren	
2.5 Risicoziekten tijdens de zwangerschap		6.4 Tips om vallen te vermijden	
2.6 Geboortewens		6.5 Overnachting partner	
2.7 Begeleiding vóór en na de bevalling		6.6 Maaltijden en dranken	
3. Opname in het UZA	13	6.7 Naambandje	
3.1 Hoe meldt u zich aan?		6.8 Camerabewaking	
3.2 Wat brengt u mee?		6.9 Roken	
4. De bevalling	14	6.10 Babyblues	
4.1 Alarmsignalen		6.11 De vroedvrouw informeert	
4.2 Bevallingshouding		7. Naar huis	24
4.3 Pijnbeleving tijdens de bevalling		7.1 Geboorteaangifte	
4.4 Moedervriendelijk bevallen		7.2 Babyvragen	
		7.3 Kraamzorg	
		8. Contact en info	28

Beste (toekomstige) ouder,

Welkom in het UZA. Deze brochure bevat praktische informatie over uw zwangerschap en vormt een voorbereiding op de bevalling.

U vindt ook uitleg over het verloop van een opname, uw verblijf, de bevalling, de opvang van de pasgeborene en voeding. Deze informatie vormt een aanvulling op het persoonlijk contact met uw arts.

Hebt u nog vragen na het lezen van deze brochure, dan kunt u steeds terecht bij de arts of vroedvrouw. Wij wensen u een aangenaam en zorgeloos verblijf.

1 De afdeling materniteit

Welkom op de kraamafdeling of 'materniteit' van het UZA. Hier vindt u een woordje uitleg over onze taken en indeling.

1.1 Taken

De materniteit van het UZA heeft een **dubbele taak**:

- we zorgen voor moeder en kind tijdens de arbeid, bevalling en na de geboorte
- we volgen risicovolle zwangerschappen en problemen op tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte. Dat doen we op de 'Maternal Intensive Care' of 'MIC'.

1.2 Koningin Mathilde Moeder- en kindcentrum

Sinds april 2015 huizen de diensten verloskunde, pediatrie en intensieve neonatale zorg in een gloednieuwe ziekenhuisvleugel: het '**Koningin Mathilde Moeder- en kindcentrum**'. Alle specialisten zitten hier onder één dak om u en uw gezin de beste start te geven. In het concept van 'Family Centered Care' staat uw gezin centraal. Ons team zet alles in voor een vlotte bevalling en wil u en uw kind de beste zorgen geven. Voor én na de geboorte.

1.3 Indeling

Op de materniteit zijn er 22 eenpersoonkamers en 2 tweepersoonkamers, uitgerust met de modernste technologie en voorzien van rooming-in faciliteiten. De aangename arbeids- en verloskamers liggen vlakbij de operatieruimte voor keizersnedes. Zo moet de moeder zich nauwelijks verplaatsen. Ouders en kindje blijven zoveel mogelijk samen om elkaar in alle rust te leren kennen. De kinderafdeling en de dienst neonatologie zijn vlakbij in hetzelfde gebouw.

In alle kamers, zowel de één- als tweepersoonkamers, is er een badkamer met douche en toilet, een koelkast, safe, digitale televisie met informatieportaal, telefoon en een draadloze internetaansluiting.

2 Vóór de bevalling

Tijdens uw zwangerschap zijn er verschillende informatiemomenten om u voor te bereiden. We onderzoeken ook of de baby in uw buik gezond is. Verder vindt u algemene tips voor de zwangerschap, voedingsadvies en uitleg over risicoziekten. Denk ook al eens na over uw wensen en verwachtingen rond de bevalling. Voor en na de bevalling kunt u rekenen op ondersteuning.

2.1 Prenatale informatie

Bereid u goed voor op de geboorte. Kom naar de **informatiemomenten in het UZA**.

• Virtuele rondleiding op gynaecologie en materniteit

Bereid uw verblijf op materniteit alvast voor door onze virtuele rondleiding te volgen. Vooraf de omgeving al een keer kunnen zien, brengt u als (toekomstige) ouder rust en vertrouwen. Ga naar www.uza.be/over-verloskunde of scan de QR-code.

• Individuele voorbereiding: zwangerschap en bevalling

➤ U kan naast de raadpleging bij de gynaecoloog, ook op raadpleging bij de vroedvrouw (12de tot 16de zwangerschapsweek). Onze vroedkundigen voorzien dagelijks een spreekuur op de dienst gynaecologie. Omdat we u goed willen leren kennen en u zorg op maat willen bieden, maken we - met uw toestemming - gebruik van de 'Born-in-Belgium'-tool. Via deze tool kunnen we uw noden in kaart brengen en kunnen we eventueel hulp op maat bieden. De vroedvrouw bepaalt op dit moment samen met u wat de nodige opvolging is tijdens de verdere zwangerschap.

➤ U kan ook zelf contact opnemen met een zelfstandige vroedvrouw die bij u thuis langskomt voor een voorbereidend gesprek. Contactgegevens van de vroedvrouwen vindt u op www.vbov.be.

• Individuele voorbereiding: borstvoeding

Bent u 34 weken zwanger of al verder en wenst u meer informatie over borstvoeding, maak dan een afspraak bij de vroedvrouw voor een individuele raadpleging. U vindt de data terug op onze website: www.uza.be/verloskunde

• Vroedvrouw aan huis

Na de bevalling kan u beroep doen op kraamzorg of een vroedvrouw aan huis, dit is zeer aangewezen na een kort verblijf in het ziekenhuis. Let er op dat u contact opneemt met de kraamzorg of met een vroedvrouw uit uw regio nog **voor** uw bevalling.

• Aanmelden op Kind & Gezin

Schrijf u zo snel mogelijk in op de website www.kindengezin.be. Tijdens de prenatale raadpleging in het UZA krijgt u de rode flyer 'Zwanger? Kind en Gezin is er voor jou' overhandigd. Vul uw gegevens die in de folder gevraagd zijn in via de website van Kind en Gezin.

■ 2.2 Prenatale onderzoeken

Is de baby wel **gezond**? Die vraag stellen aanstaande ouders zich vaak. Een gespecialiseerd team onderzoekt tijdens uw zwangerschap of u en uw kindje het goed stellen.

We **onderzoeken** de baby in uw buik aan de hand van bijvoorbeeld bloedonderzoeken en een dopplertest (om de bloedstroom tussen baby en moeder te bekijken). Erfelijke aandoeningen worden opgevolgd bij de dienst medische genetica. U kan een rechtstreekse afspraak maken met deze dienst via tel. 03 275 97 74.

• Echografie

Het UZA is een derdelijnscentrum voor prenatale echografie. Op elk moment wordt echografie aangeboden (basisechografie, 4D-echografie, bloedvatmetingen, hoog gespecialiseerde metingen van het hart e.d.). Tijdens de zwangerschap worden standaard drie uitgebreide echo's voorzien, verdeeld over de zwangerschap. Na de echo krijgt u een code om in te loggen op een website waar u de beelden van de echografie kan herbekijken. Uiteraard krijgt u ook bij elke kleinere controle uw baby te zien.

• NIPT (niet-invasieve prenatale test) en opsporing van chromosomale afwijkingen

Bloedstalen kunnen vóór de geboorte aantonen of uw baby misschien een chromosomaal probleem heeft, zoals trisomie 21 (downsyndroom). Hiervoor gebruiken we de NIPT (niet-invasieve prenatale test). Ze geeft geen diagnose, maar zegt of er een grote of kleine kans is op een afwijking. Sinds 1 juli 2017 wordt de

NIPT terugbetaald door het RIZIV. Dit vanaf 12 weken zwangerschap. De test kost 260 euro, waarvan minder dan 10 euro voor rekening van de patiënt is. De test is voor meer dan 99 % betrouwbaar. Voor verdere informatie aangaande de NIPT kan u steeds terecht op www.uza.be/behandeling/niet-invasieve-prenatale-test-nipt

• Vlokkentest of vruchtwaterpunctie

Als het bloedonderzoek een hoge kans op afwijkingen vertoont, kunt u een vlokkentest of vruchtwaterpunctie laten uitvoeren. Dit gebeurt enkel na een raadpleging op de dienst medische genetica. Deze onderzoeken kunnen risico's inhouden voor de zwangerschap, maar geven zekerheid. U beslist samen met uw gynaecoloog of u het onderzoek laat uitvoeren. Met vragen kunt u terecht bij uw gynaecoloog, de vroedvrouw of de psychologe.

Resultaten

Uw gynaecoloog bespreekt de resultaten met u op de volgende raadpleging.

Het is **niet verplicht** om deze testen te laten uitvoeren. U beslist of u de test wil ondergaan of niet, afhankelijk van uw visie op handicap, recht op leven, zwangerschapsafbreking... Als u wilt weten of er mogelijke problemen zijn, dan kunt u het bloedonderzoek laten uitvoeren. Maak tijdig een afspraak. Vraag advies aan uw gynaecoloog.

■ 2.3 Algemene aanbevelingen

Volg deze adviezen op voor uw gezondheid en die van uw baby:

- Wees voorzichtig met **geneesmiddelen**. Raadpleeg uw huisarts, gynaecoloog of vroedvrouw.
- Stop met **roken**. Ook passief roken is ten zeerste af te raden.
- **Beweeg** regelmatig, maar doe niet aan competitie- of topsport.
- **Rust** voldoende.

2.4 Voedingsadvies

Gezonde en gevarieerde voeding is belangrijk voor zwangere vrouwen. Ons voedingsadvies helpt u hierbij.

2.4.1 De actieve voedingsdriehoek

De actieve voedingsdriehoek is het perfecte uitgangspunt voor een gezonde en gevarieerde voeding. Dit model is gebaseerd op drie principes: een **evenwichtige** voeding, voldoende **afwisseling** en **gematigdheid**. Eet in verhouding meer uit de grote vakken en minder uit de kleine. Hierdoor krijgt u de nodige voedingsstoffen binnen, wat goed is voor uw gezondheid en die van uw baby.

2.4.2 Algemeen advies

De moederkoek (placenta) regelt het vervoer van voedingsstoffen van moeder naar baby. Ze kan ook schadelijke stoffen doorlaten. Eet dus **gezond en gevarieerd** en probeer maximum 10 tot 15 kg aan te komen.

- **drank:** drink min. 1.5 l per dag (bij voorkeur water). Drink max. 2 tot 3 cafeïnehoudende dranken per dag (koffie, energiedranken...). Vermijd alcohol.
- **graanproducten:** kies voor bruin brood, volkoren ontbijtgranen, volkoren pasta en volkoren rijst, aardappelen
- **fruit:** eet 2 tot 3 stuks per dag met voldoende variatie
- **groenten:** eet 200 gram warme groenten per dag aangevuld met rauwkost
- **melkproducten en calciumverrijkte sojaproducten:** eet 4 porties per dag, bij voorkeur halfvol (melk, yoghurt, pudding) in combinatie met 1 tot 2 sneden kaas
- **vlees (of vleesvervangers):** eet ± 100 gram per dag, bij voorkeur magere soorten. Ter afwisseling gebruikt u best wekelijks zowel magere als vette vis.
- **smeer- en bereidingsvet:** spring zuinig om met boter, margarine en olie
- **restgroep:** af en toe een koekje, gebak, een snoepje of wat chocola kan zeker, maar is niet noodzakelijk. Gebruik niet te veel suiker en zoetigheden. Zoetstoffen (tafelzoetstof, light- of zero-frisdranken) zijn veilig en kunnen suiker vervangen.

2.4.3 Zwangerschapskwaaltjes

Zwangere vrouwen hebben soms last van bepaalde ongemakken. Enkele voedings-tips om ze te voorkomen.

• Misselijkheid

Advies:

- > eet bij ochtendmisselijkheid een droge cracker voor het opstaan
- > drink voldoende water tussen de maaltijden (vooral bij braken)
- > neem kleine en frequente maaltijden
- > vermijd vetrijke voeding, sterke kruiden en voeding met een sterke geur (vis, koffie...)

• Constipatie (obstipatie of verstopping)

Advies:

- > begin de dag met een gezond ontbijt
- > drink voldoende water (1.5 – 2 liter/dag)
- > kies voor vezelrijke voeding: volle graanproducten (bruin/volkorenbrood, volle rijst, volkoren deegwaren, muesli, volkoren ontbijtgranen...), groenten, vers en gedroogd fruit, aardappelen...
- > beweeg voldoende

• Brandend maagzuur

Advies:

- > eet rustig en kauw goed
- > drink geen koolzuurhoudende dranken (bruiswater, cola, limonade...)
- > neem kleine en frequente maaltijden
- > vermijd vetrijk en scherp gekruid voedsel, sap van citrusvruchten en cafeïnehoudende dranken (koffie, cola...), chocolade, chocomelk, pepermint
- > plaats extra kussens onder het hoofdeinde van het bed

Meer advies over voeding tijdens de zwangerschap? Contacteer de **diëtisten**.

Karen Van Hove 03 821 51 04

Esther De Schutter 03 821 71 28

■ 2.5 Risicoziekten tijdens de zwangerschap

Met een goede **voedselhygiëne** tijdens de zwangerschap kunt u (voedsel)infecties voorkomen. Was uw handen voor u eet of voedsel klaarmaakt, en let op met vlees, vis, eieren en rauwkost. Hou rekening met de volgende adviezen.

2.5.1 Salmonella

De Salmonella-bacterie kan maag- en darmproblemen en vroegtijdige samentrekkingen van de baarmoeder veroorzaken bij zwangere vrouwen.

- Eet best geen rauwe eieren of onvoldoende gekookte schaal- en schelpdieren.

2.5.2 Toxoplasmose

De infectieziekte toxoplasmose of 'kattenziekte' tijdens de zwangerschap kan aangeboren afwijkingen veroorzaken bij de baby. Maakte u de ziekte al door voor uw zwangerschap, dan bent u immuun en dus beschermd. Een bloedonderzoek kan dit uitwijzen. Loopt u risico of weet u het niet zeker, neem dan de volgende maatregelen:

- Eet geen rauw vlees (bv. filet américain).
- Vermijd rauwe eieren (bv. tiramisu, chocomousse, zelfgemaakte mayonaise, puree).
- Goed gekookt, doorbakken of gerookt vlees en charcuterie is geen probleem.
- Was groenten, fruit en verse kruiden grondig.
- Contact met katten mag, maar was goed uw handen, zeker voor u voedsel aanraakt. Maak de kattenbak niet zelf schoon of draag handschoenen.
- Draag handschoenen als u in de tuin werkt.

Als u antistoffen hebt en beschermd bent, moet u deze maatregelen niet nemen.

2.5.3 Listeriose

Besmetting met de listeria-bacterie tijdens de zwangerschap kan aangeboren infecties bij de baby en vroeggeboorte veroorzaken.

- Eet gerookte vis (zalm, makreel) ruim voor de houdbaarheidsdatum.
- Vermijd rauwe vis (sushi, oesters) en rauw of ondoorbakken vlees.
- Mijd rauwe melk en kaas op basis van rauwe melk (controleer de verpakking)
- Vermijd Franse schimmel-kazen, huisgemaakte paté en niet-gepasteuriseerde melk.
- Was rauwkost grondig.

■ 2.6 Geboortewens

We kennen graag uw **wensen en verwachtingen over de geboorte** van uw kindje. Een goede voorbereiding met ruimte voor persoonlijke keuzes maakt van de bevalling een unieke en positieve belevenis. Via de **geboortewens** (in het midden van deze brochure) kan u ons uw wensen bezorgen. **Vul deze vragenlijst in samen met uw partner en de vroedvrouw.** Misschien ontdekt u dingen waar u nog niet aan gedacht hebt. Bespreek ze gerust met uw gynaecoloog of vroedvrouw. Sla de zaken die niet op u van toepassing zijn gerust over. De geboortewens gaat uit van een 'normale zwangerschap'. Bij medische problemen moet u uw arts raadplegen over uw mogelijkheden of beperkingen. **De geboortewens kan dus om allerlei redenen veranderen.**

■ 2.7 Begeleiding vóór en na de bevalling

2.7.1 Pre- en postnatale oefeningen

Vóór de bevalling kunt u prenatale oefeningen volgen bij de dienst fysiotherapie van het UZA. Meer informatie via tel. 03 821 35 89.

De bekkenbodemspecialist komt bij u langs gedurende uw verblijf. Postnatale gym start u best vanaf 6 weken na de bevalling.

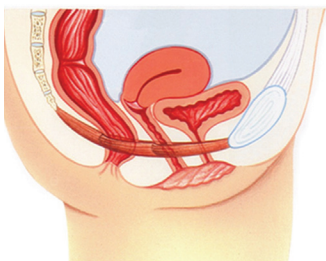
2.7.2 Bekkenbodemtherapie

Zwakke of fout gebruikte **bekkenbodemspieren** kunnen vervelende **kwalen** veroorzaken. Via speciale kinesithérapie (bekkenbodemtherapie) kunt u de bekkenbodemspieren juist leren **opspannen** en **trainen**.

De bekkenbodem bestaat uit 3 lagen **spieren** tussen het schaambeentje en het staartbeen. Ze ondersteunen de blaas en darmen, houden urine of stoelgang op en verbeteren de seksuele beleving.

Tijdens de zwangerschap en na de vaginale bevalling verliest de bekkenbodem aan **kracht en uithouding**. Soms worden de spieren ook niet correct of niet op het goede moment gebruikt. Dit kan leiden tot urineverlies, stoelgangproblemen, windjes niet kunnen ophouden, obstipatie en blaaszakking.

Een veel voorkomende klacht is bijvoorbeeld **inspanningsincontinentie**. Daarbij verliest de vrouw enkele druppeltjes urine tijdens activiteiten waarbij de druk in de buikholte toeneemt (niezen, hoesten, lachen, tillen).

U kunt de spieren **trainen** en bewust leren **controleren** om deze kwalen te verminderen of te genezen. Als u al problemen hebt met deze intieme regio, praat er dan over met uw arts. Die kan u doorverwijzen naar een gespecialiseerd kinesitherapeut. Ook om de kwalen te voorkomen, geven gespecialiseerde bekkenbodemptherapeuten u graag de nodige uitleg na de bevalling op de materniteit.

De boodschap is duidelijk: spreek erover en oefen de bekkenbodemspieren!

Klein Bekken Therapeuten UZA – tel. 03 821 46 99

Prof. dr. Alexandra Vermandel (alexandra.vermandel@uza.be)

Hedwig Neels (hedwig.neels@uza.be)

Joëlle Roenen (joelle.roenen@uza.be)

Tinne Van Aggelpoel (tinne.vanaggelpoel@uza.be)

The Pelvic Floor

Met dit online platform willen we vanuit onze expertengroep “Women’s Pelvic Health Antwerp” hapklare informatie over bekkenbodemp Problemen bieden aan mama’s en hun entourage en het taboe écht helpen doorbreken.

Volg @thepelvicfloor via facebook en instagram .

2.7.3 Kraamopvang

Zorg voor een goede kraamopvang thuis. Het UZA werkt samen met een organisatie voor kraamzorg en met zelfstandige vroedvrouwen.

U krijgt de folder ‘Vroedvrouw aan huis’ met contactgegevens. Regel de kraamzorg best voor uw bevalling, vanaf de 5de zwangerschapsmaand. Bespreek dit ook met uw gynaecoloog en huisarts.

3 Opname in het UZA

Bij een geplande opname komt u binnen via de hoofdingang van het UZA, en anders via de dienst spoedgevallen. Vergeet in beide gevallen niet de nodige zaken mee te brengen.

3.1 Hoe meldt u zich aan?

Om in het UZA te bevallen hoeft u zich niet op voorhand in te schrijven.

• Niet-geplande opname

Als uw bevalling niet gepland is, komt u best altijd binnen via **spoedgevallen**, zowel overdag als ’s nachts. Schrijf u best in op de dienst spoedgevallen.

• Geplande opname

Een geplande opname werd met u afgesproken door de arts of zelfstandige vroedvrouw. U komt dan om 7 of 19 uur naar **de opnamedienst via de hoofdingang**.

Voor veiligheids- en privacyredenen is de afdeling gesloten, behalve tijdens de bezoeken. Bij uw opname krijgt u een code waarmee u en uw partner steeds binnen kunnen. Geef deze code nooit verder door.

3.2 Wat brengt u mee?

• Noodzakelijke documenten

- Moederboekje of zwangerschapsdossier (ingevuld door uw huisarts, zelfstandige vroedvrouw of gynaecoloog) met alle noodzakelijke gegevens voor de juiste begeleiding tijdens arbeid en bevalling
- Identiteitskaarten van u en uw partner
- Bloedgroepkaarten van u en uw partner
- Trouwboekje of erkenningsformulier
- In te vullen documenten (attesten)
- **Deze brochure**

4 De bevalling

• Voor uzelf

- Voor de bevalling: een kort nachtkleed of T-shirt, eventueel warme sokken
- Toiletgerief, **handdoeken, washandjes**
- Nachtkledij, aangepast aan borstvoeding
- Kamerjas, pantoffels
- Ondergoed, borstvoedingsbeha's
- Kraamverband krijgt u van ons
- Specifieke thuismedicatie
- Lectuur of cd's
- Kledij voor vertrek

• Voor uw baby

- Luiers en verzorgingsproducten krijgt u van ons
- Babykledij: bodyhemdjes (maat 50/56), reken op minstens een per dag
- Pyjama's, mutsje, sokjes
- Handschoentjes (krabwantjes)
- Handdoeken, washandjes, kam en borstel
- Vochtige doekjes
- Babykleding en vervoersmiddel voor vertrek (maxi cosi, kinderwagen)

De bevalling is een unieke gebeurtenis voor elk koppel. Lees meer over de bevallingshouding, pijnbeleving en moedervriendelijk bevallen. Contacteer uw arts bij zorgwekkende signalen of kom meteen naar het UZA.

■ 4.1 Alarmsignalen

Bij de volgende alarmsignalen tijdens de zwangerschap moet u steeds **contact opnemen** met uw behandelend arts of gynaecoloog **of onmiddellijk naar het UZA** komen:

- Elke bloeding
- Elke ernstige pijn vooral in onderbuik
- Wanneer u vermoedt vruchtwater te verliezen
- Wanneer u de indruk hebt geen of minder leven te voelen
- Wanneer u ergens ongerust over bent

24 uur per dag is een gynaecoloog van wacht in het UZA aanwezig voor dringende opvang, rechtstreeks tel. 03 821 59 89.

■ 4.2 Bevallingshouding

Naast de klassieke, **liggende** bevallingshouding kunt u ook **halfzittend** of **zittend (verticaal)** bevallen. Bespreek uw bevallingshouding best vooraf met uw behandelende arts. Een **natuurlijk verloop** van de bevalling is belangrijk. We willen ervoor zorgen dat u deze unieke levensgebeurtenis zo aangenaam mogelijk doormaakt.

We kunnen aan uw wensen voldoen zolang het veilig is voor moeder en kind. Als u tijdens de zwangerschap speciale **voorbereidingen** gevolgd hebt (zoals sofrologie, haptonomie of yoga), deel dit dan mee bij uw opname zodat we hiermee rekening kunnen houden. Wenst u gebruik te maken van een **skippy- of zitbal of peanut** om de bekkenbodemspieren te ontspannen, dan kunt u deze zelf meebrengen of onze zitballen gebruiken.

Tijdens de arbeid en bevalling volgen we uw baby op in een **huiselijke** omgeving met de meest **vooruitstrevende** toestellen.

■ 4.3 Pijnbeleving tijdens de bevalling

Pijn en **pijnbestrijding** tijdens de bevalling zijn belangrijk. De pijn kan op een natuurlijke manier of door medicatie verzacht worden.

Natuurlijke methoden

• Zwangerschapsoefeningen

Zwangerschapsoefeningen en kinesithérapie kunnen helpen bij pijn. Overleg met uw gynaecoloog wanneer u hiermee het best start. U kunt ook lessen zwangerschapswemmen of yoga en haptonomie volgen.

• Warmwaterbaden

Warm water ontspant de spieren van de baarmoeder en rug. De relaxatie neemt ook stress weg, waardoor u minder pijn voelt. In het UZA kunt u warmwaterbaden gebruiken tijdens de arbeid. Hierdoor zijn pijnstillers soms niet meer nodig. U kan ook bevallen in een warmwaterbad.

Medicatiemethode

Pijnstillende medicatie kan toegediend worden via een **infuus**. Ook een **ruggenprik** (epidurale verdoving) is mogelijk. De anesthesist (pijnspecialist) van het UZA kan dit dag en nacht uitvoeren bij moeders die hiervoor kiezen. Vraag meer informatie aan uw gynaecoloog, de vroedvrouw of de anesthesist.

■ 4.4 Moedervriendelijk bevallen

Als baby- en moedervriendelijk ziekenhuis heeft het UZA aandacht voor de zorg, noden en begeleiding van moeder en kind tijdens de bevalling.

- We voorzien eten en drinken tijdens de bevalling voor moeder en partner.
- We moedigen natuurlijke pijnbestrijding aan en respecteren uw persoonlijke keuze hierin.
- We stimuleren u om rond te wandelen en te bewegen tijdens de arbeid.
- U kiest vrij uw bevallingshouding.
- We vermijden invasieve technieken zoals vliezen breken, inknippen, inleiden of keizersnede, tenzij medisch noodzakelijk

Als deze initiatieven om medische redenen niet mogelijk zijn, dan verduidelijken we dit.

5 Na de bevalling

De pasgeboren baby blijft altijd zo dicht mogelijk bij de moeder. Kort na de geboorte doen we enkele onderzoeken. We helpen u ook bij het starten van borstvoeding en de nazorg.

■ 5.1 De eerste uren na de geboorte

Na de geboorte blijven u en uw partner in alle rust bij de baby om te genieten van dit unieke moment. We leggen de baby meteen op uw blote buik, soms bij de partner. Huid-op-huidcontact stimuleert de eerste binding en heeft veel positieve effecten op de baby. Wegen, meten, wassen en aankleden gebeurt pas nadien. Als er dringende medische redenen zijn, moeten we hier soms van afwijken.

Waarom huid-op-huidcontact? Het huidcontact verbetert het hartritme, de ademhaling en temperatuur van uw baby. Bovendien vermindert het stress en huilen. Het heeft ook een positieve invloed op de slaap en ontwikkeling van uw kindje.

De **kinderarts** bezoekt uw baby binnen de 24 uur na de bevalling. Voor uw ontslag wordt dit onderzoek herhaald. U krijgt de resultaten mee naar huis. Zo hebt u bij controle bij uw huisarts of kinderarts alle gegevens bij de hand.

■ 5.2 Onderzoeken

Kort na de geboorte zijn er enkele **bloedonderzoeken** mogelijk bij uw baby.

Bloedgroep en antistoffen

Met wat bloed uit de navelstreng onderzoeken we de bloedgroep en antistoffen van uw kindje. De bloedgroep van uw kind kunnen we wel zeggen, maar niet op papier meegeven. Bij bloedtransfusies wordt de bloedgroep namelijk altijd opnieuw bepaald.

Zuurstofsaturatie

Ook de hoeveelheid zuurstof in het bloed van de baby wordt nagekeken via een sensor op de hand en de voet.

Zeldzame aangeboren aandoeningen

Een heel klein aantal kinderen wordt geboren met een aangeboren aandoening. Sommige kunnen we opsporen met een bloedonderzoek. Als de aandoening vroeg genoeg ontdekt wordt, kan ze behandeld worden. Dat kan handicaps of hersenschade voorkomen. Het gaat om 12 aandoeningen, die onder te verdelen zijn in 5 grote groepen:

- hormonale stoornissen (schildklier en bijnielen)
- stoornissen in de afbraak van eiwitten (fenylnalanine, MSUD, MMA/PA, IVA, GA1)
- stoornissen in de vetverbranding (MCADD, MADD)
- stoornissen in de beschikbaarheid van de vitamine biotine
- mucoviscidose (taaislijmziekte)

De **bloedafname** gebeurt tussen de 3de en 5de dag na de geboorte. De baby wordt in de rug van het handje of (soms) in de hiel geprikt om enkele druppels bloed op een kaartje te kunnen opvangen. De prik in het handje is meestal minder pijnlijk dan in de hiel.

Als het **resultaat** in orde is, verneemt u verder niets. De kans dat er iets fout is, is zeer klein (ongeveer 1 op 3000 pasgeborenen). Geen nieuws is dus goed nieuws. Als het resultaat wel afwijkend is, verwittigt uw arts u. We doen nog eens een test. Als ook die afwijkend is, wordt u doorverwezen naar een gespecialiseerd centrum of arts. Dan kan een gepaste behandeling worden gestart, zoals medicatie of een dieet.

Het onderzoek wordt **terugbetaald**. Het is niet verplicht, maar wordt sterk aanbevolen. Vraag uw arts om meer uitleg of vraag naar de folder 'Vlaams bevolkingsonderzoek naar aangeboren aandoeningen bij pasgeborenen'.

Uw baby wordt dagelijks gewogen en gecontroleerd op geelheid. Na de geboorte krijgt hij/zij vitamine K toegediend. Indien u hier verdere vragen over heeft, kan u steeds terecht bij de vroedvrouw.

■ 5.3 Babyvoeding

We raden borstvoeding aan.

Tijdens uw verblijf op de materniteit helpen we u graag met borstvoeding. Het vroedvrouwenteam staat u bij met tips en raad. We baseren ons op de richtlijnen van de WGO (Wereld Gezondheids Organisatie). Vanaf 34 weken bieden we individuele borstvoedingraadpleging aan.

De 10 borstvoedingsvuistregels:

1. We hebben een zuigelingenbeleid voor alle medewerkers die moeders en baby's verzorgen.
2. Alle zorgverleners die moeder en baby verzorgen krijgen opleiding en bijscholing om dit beleid uit te voeren.
3. Zwangere vrouwen krijgen alle nodige info over borstvoeding.
4. Na de geboorte is er minstens één uur huidcontact tussen baby en moeder. Moeders krijgen hulp om de eerste hongersignalen van hun baby te herkennen.
5. De moeder krijgt hulp om de baby correct aan te leggen en de melkproductie te onderhouden, ook als ze niet bij haar kindje is.
6. Borstgevoede kindjes krijgen enkel moedermelk, tenzij de arts andere voeding aanbeveelt. Thee, (suiker)water of zuigelingenvoeding verminderen het natuurlijk hongergevoel van uw baby.
7. Moeder en baby blijven dag en nacht samen. Alleen om medische redenen wijken we hiervan af.

8. We respecteren het voedingsritme van elke baby. De moeder geeft borstvoeding op vraag van de baby. Alleen zo komt de melkproductie goed op gang en krijgt de baby de nodige voeding.
9. Borstgevoede baby's krijgen geen speentje of zuigfles. Is er bijvoeding nodig om medische redenen? Dan geven we dat via een bekertje.
10. De moeder krijgt een lijstje mee met adressen van moedergroepen, vroedvrouwen, lactatiekundigen en kraamhulp voor ondersteuning in de eerste weken na de geboorte.

Deze streefdoelen worden altijd in een persoonlijke context geplaatst. We hopen dat de borstvoedingsperiode een aangename tijd mag worden. Meer informatie over borstvoeding en afkolven vindt u ook in onze brochures. Veel succes!

Kiest u voor **kunstvoeding**? Dan krijgt u uitleg en een demonstratie tijdens uw verblijf.

■ 5.4 Nazorg

Een bevalling is een zware lichamelijke inspanning. De geboorte vergt ook mentaal heel wat aanpassingen. Enkele tips.

Lichamelijk

Postnatale gym start u best vanaf 6 weken na de bevalling. De bekkenbodemspecialist komt langs tijdens uw verblijf. Oefen uw bekkenbodemspieren om kwalen zoals urineverlies, stoelgangproblemen, obstipatie en blaaszakking te voorkomen. Vraag advies en een voorschrift aan uw gynaecoloog.

Psychologisch

Op de materniteit van het UZA besteden we extra aandacht aan:

- Opvang en begeleiding van psychosociale problemen na de geboorte
- Preventie van postnatale depressies en opvang van babyblues
- Psychosomatische problemen

Voelt u zich onzeker of depressief? Aarzel niet om het aan de vroedkundige te zeggen.

6 Uw verblijf

We willen uw verblijf op de kraamafdeling zo aangenaam mogelijk maken. Hier vindt u een woordje uitleg over de verblijfsduur, dagindeling, bezoeken, valpreventie, overnachting van uw partner, maaltijden, roken en camerabewaking.

6.1 Verblijfsduur en kosten

De geboorte van een baby is een mooie gebeurtenis, waarna u best thuis in uw vertrouwde omgeving vertoeft en kan genieten. Een gezonde moeder en baby horen niet in een ziekenhuis, daarom kiezen steeds meer moeders om enkele uren of tot een dag na de bevalling naar huis te gaan.

Standaard voorzien we na een bevalling **twee overnachtingen**.

Na een keizersnede voorzien we meestal **drie nachten**, alhoewel steeds meer vrouwen kiezen om 48 uur na de ingreep naar huis te keren.

Voor informatie over de **kamerprijs** en prestaties kunt u een kostenraming aanvragen via www.uza.be/aanvraag-kostenraming. De kamerprijzen vindt u ook op www.uza.be/tarieven-ziekenhuisopname en in de onthaalbrochure die u bij uw opname ontvangt.

We willen graag uw verblijf zo aangenaam mogelijk maken. Hebt u nog vragen, opmerkingen of suggesties, aarzel dan niet om een van onze medewerkers aan te spreken of te bellen naar tel. 03 821 33 50. Voor algemene, niet-dringende vragen kunt u mailen naar seccrgyn@uza.be. Meer informatie op www.uza.be/verloskunde.

6.2 Dagindeling

De eerste dagen na uw bevalling bepaalt vooral uw baby uw ritme. Ook wij passen ons werkschema zoveel mogelijk aan u aan. Er zijn een aantal vaste momenten:

Vanaf 7.30 u.	Ochtendverzorging
Rond 8.00 u.	Ontbijt. De inslapende partner bergt nachtkledij en bedlinnen op
Voormiddag	Bezoek zorgverleners (vroedvrouw, gynaecoloog, kinderarts, bekkenbodemspecialist...)
Rond 12.30 u.	Middagmaal
Namiddag	Bezoek zorgverleners (vroedvrouw, gynaecoloog, kinderarts, bekkenbodemspecialist...)
Rond 17.00 u.	Avondmaal
Tussen 16.00 en 22.00 u.	Avondverzorging

6.3 Bezoeken

De bezoeken zijn van 15 tot 18 uur. Wij raden sterk aan om bezoek gespreid en kort te houden en nooit meer dan twee bezoekers tegelijk te ontvangen op de kamer. Partner en eigen kinderen zijn doorlopend welkom. Op een tweepersoonskamer zijn partners en kinderen welkom tussen 10u en 22u.

Buiten de bezoeken zijn de deuren naar de afdeling materniteit gesloten. Uw partner heeft steeds toegang via een code die u krijgt bij uw opname.

Geschenkjes, bloemen en pralines kunt u vinden in de giftshop en de Delhaizewinkel in de inkomhal (openingsuren zie onthaalbrochure). Bezoekers met een bloemetje kunnen een wegwerpbare **bloemenvaas** voor 1 euro kopen in de automaat in de inkomhal. Er zijn geen vazen op de afdeling beschikbaar.

6.4 Tips om vallen te vermijden

Na een bevalling of lange periode in bed is er meer kans op vallen. Soms met ernstige gevolgen! Maak het veilig voor uzelf én uw kindje. Enkele eenvoudige maatregelen kunnen **voorkomen dat u valt**.

- Draag gesloten pantoffels.
- Vermijd rommel of nattigheid op de vloer en zorg voor voldoende licht.

- Vraag hulp aan de vroedvrouw om uit bed te komen na de bevalling. Zeg het als u zich duizelig of onwel voelt.
- Gebruik een rolstoel voor uw eerste verplaatsingen.
- Zet uw bed in laagstand om veilig in en uit te stappen.
- Vervoer uw baby in het babybedje, ook in de kamer.
- Zet de stoelrem op als u de baby op schoot hebt.
Vraag gerust tips voor een comfortabele houding.
- Laat uw baby nooit alleen op het verzorgingskussen.
Leg alle benodigdheden binnen handbereik.
- Ondersteun uw baby tijdens het baden.

■ 6.5 Overnachting partner

De partner kan vrouw en kind de nodige ondersteuning bieden. Geef tijdig door aan de verpleegkundige als uw partner wil blijven slapen. We rekenen erop dat u zich aanpast aan de gewoonten en regels van onze dienst. We vragen aan de inslapende partner om nachtkledij en bedlinnen op te bergen tegen 8 uur 's ochtends.

- **Op de materniteit:** Uw partner kan tegen betaling blijven overnachten op een **eenpersoonskamer**. Het ontbijt is inbegrepen in de prijs en moet u vooraf bestellen. Voor de overige maaltijden kan de partner terecht in de cafetaria in de inkomhal of het restaurant (route 30). Op een tweepersoonskamer is rooming-in niet mogelijk.
- **Op het verloskwartier:** Tijdens uw arbeid en bevalling op het verloskwartier kan uw partner **gratis** overnachten. Vraag linnen aan de verpleegkundige. **Ontbijt en maaltijden zijn niet inbegrepen**, maar kunnen op de verloskamer besteld worden tegen betaling.
- **In de buurt:** Als uw partner niet op uw kamer, maar toch dichtbij wil overnachten, kan dat ook in **zorghotel Drie Eiken**, vlak naast het UZA. Meer info en reserveren: www.drie-eiken.com, tel. 03 821 12 11.

■ 6.6 Maaltijden en dranken

Op de afdeling zijn voor u en uw partner water en een microgolfoven (op elke kamer) beschikbaar. Ontbijt en maaltijden voor de **moeder** zijn inbegrepen in de opnameprijs. Op de **verloskamer** kan uw **partner** een ontbijt bestellen tegen betaling. Voor een **overnachtende partner** op de materniteit is het ontbijt inbegrepen in de prijs. Voor andere maaltijden of een tussendoortje kan uw partner terecht in (openingsuren zie onthaalbrochure):

- de **cafetaria of broodjeszaak** in de inkomhal
- de **winkel 'Delhaize'** met algemene voeding en dranken in de inkomhal
- het **personeelsrestaurant** (route 30, open van 12 tot 14 uur)

■ 6.7 Naambandje

Op de identificatiebandjes van u en uw kindje staan jullie naam en geboortedatum. Onmiddellijk na de bevalling krijgt uw baby een voorlopig naambandje met uw naam. Na een uurtje krijgt uw baby een persoonlijk bandje. Moeder en baby moeten hun polsbandje altijd aanhouden tijdens het verblijf. Als het bandje loskomt, vuil of beschadigd is, vraag dan een nieuw bandje aan de verpleegkundige.

■ 6.8 Camerabewaking

In het UZA zijn er camera's op verschillende plaatsen, onder meer op de parking, in de inkomhal en op de materniteit. Die verhogen de **veiligheid**.

■ 6.9 Roken

Roken en meeroken zijn slecht voor u en uw baby. In het UZA is roken **verboden**. Roken kan enkel buiten in de **voorziene zones** tegenover de ingang van het UZA en aan de uitgang van het Auditorium Kinsbergen (route 12). Wenst u of uw partner te **stoppen** met roken, vraag dan meer informatie over de UZA-rookstopbegeleiding.

■ 6.10 Babyblues

Rond de 3e of 4e dag na de bevalling kan je neerslachtig of prikkelbaar zijn. Sommige kersverse mama's hebben slaapproblemen of huilen zonder aanleiding. Dit komt door de vele aanpassingen van je lichaam op korte tijd, snel veranderende hormoonspiegels, stress en vermoeidheid. Deze huildagen (of babyblues) zijn heel normaal en doorgaans van voorbijgaande aard.

■ 6.11 De vroedvrouw informeert

De vroedvrouw geeft u meer informatie over: perineum, bloedverlies, pijn, roodheid of zwellingen aan de kuit, kortademigheid of pijn aan de borstkas, algemeen welzijn, vermoeidheid, ontlasting, urineren of mictie, hemorroïden, griepachtige symptomen en pijn, gevoeligheid en roodheid aan de borsten.

7 Naar huis

Eindelijk, naar huis met uw kindje! Geef uw kindje binnen de 15 werkdagen aan op de gemeente. Als kersverse ouder zit u misschien nog met enkele vragen. Hier vindt u enkele antwoorden. Ook na uw bevalling wordt u begeleid.

7.1 Geboorteaangifte

Geef de geboorte binnen de 15 werkdagen aan op de burgerlijke stand van Edegem of, na een online afspraak, in het UZA (dinsdag- en donderdagvoormiddag). Vraag de informatiefolder tijdens de consultatie bij uw arts of kijk op de website www.uza.be/geboorteaangifte.

Wie kan dit doen?

- De beide ouders samen
- De moeder
- Indien gehuwd: de partner
- Indien ongehuwd: de partner met erkenningsakte. Zonder erkenningsakte moet ook de moeder aanwezig zijn. De erkenningsakte kan vooraf geregeld worden op de burgerlijke stand van Edegem of de gemeente waar u woont.
- Ouders met een geldige geboortekte (vraag uw arts voor meer informatie of kijk op www.uza.be/geboorteaangifte)

Welke documenten neemt u mee?

- Identiteitskaart van beide ouders
- Aangifteformulieren van de materniteit
- Indien gehuwd: trouwboekje
- Indien ongehuwd: erkenningsakte. Zonder akte kan de partner de geboorte enkel aangeven en erkennen in bijzijn van de moeder.

Opgelet

Bij uw aangifte krijgt u documenten voor de kinderbijslag en het ziekenfonds. Verlies ze niet en dien ze onmiddellijk in. U kan ze maar één keer verkrijgen. Enige tijd na de aangifte kunt u de identiteitspapieren van uw kind ophalen op de burgerlijke stand.

7.2 Babyvragen

Kersverse mama's en papa's zitten vaak met veel vragen over de **gezondheid** en **verzorging** van hun baby. Lees daarom onze antwoorden op veelgestelde babyvragen. Hebt u nog andere vragen, aarzel dan niet om een van onze zorgverleners aan te spreken.

7.2.1 Praktisch

Wanneer mag ik met mijn baby naar buiten?

Het tijdstip om naar buiten te gaan, is moeilijk te bepalen. Hoe kleiner het kindje, hoe hoger de kans op onderkoeling. Zorg dat uw kindje goed ondergedekt is en bescherm het hoofdje tegen de koude met een mutsje.

Wanneer valt het naveltje eraf?

De navelstomp droogt op en valt meestal af binnen de 7 dagen na de geboorte. Als dit nog niet gebeurd is na de 10de levensdag, raadpleeg dan uw arts.

7.2.3 Op controle

Wanneer gaat mijn baby het best op controle?

Tijdens de eerste levensweken moet het gewicht optimaal toenemen. Dit kan u zelf opvolgen, of de verpleegkundige van Kind & Gezin, die op bezoek komt als u wenst. Ook uw kraamhulp kan raad geven. Een eerste artscontact is pas nodig bij problemen of voor het eerste vaccin op de leeftijd van 2 maanden.

Bij wie gaat mijn baby het best op controle: huisarts of kinderarts?

Zowel een huisarts als een specialist kunnen uw kindje opvolgen. Kies zoveel mogelijk dezelfde arts zodat hij/zij uw kind goed leert kennen. De arts van Kind en Gezin kan u bijstaan voor advies, vaccinaties en de opvolging van de ontwikkeling van uw baby. Bij ziekte moet deze arts uw kindje evenwel doorverwijzen naar uw huisarts of kinderarts.

7.2.4 Ziekte

Wat doe ik als mijn kindje koorts heeft?

Een lichaamstemperatuur van meer dan 38°C betekent koorts. Koorts kan een ernstig teken van infectie zijn. Ga best met uw kindje naar de dokter. Die kan zeggen of het gaat om een virale infectie, waarvoor enkel koortswerende medicijnen nodig zijn, of een ernstige bacteriële infectie. Neem koorts altijd serieus!

Wanneer krijgt mijn kindje z'n eerste spuitje?

Op de leeftijd van 2 maanden. De vaccinatie wordt goed verdragen en moet niet uitgesteld worden bij ziekte, koorts of een te laag gewicht.

7.2.5 Voeding

Bij wie kan ik terecht voor voedingsadvies?

Voor voedingsadvies kunt u terecht bij uw arts (kinderarts, huisarts of arts van Kind & Gezin).

Mag ik zelf beslissen om meer voeding te geven?

Geef uw kindje wat het zelf vraagt en geef ongeveer 150 ml/ kg voeding per dag. Hebt u vragen, raadpleeg dan uw arts of de verpleegkundige van Kind & Gezin.

Moet ik mijn kindje 's nachts wakker maken voor voeding?

Bij een goede gewichtsevolutie (100 tot 150 gram/week), hoeft u uw kindje niet te wekken om te voeden. Bij borstvoeding kan de melkproductie wel bevorderd worden door uw kindje vaak te laten zuigen (tot meer dan 8 keer per dag) en ook 's nachts. Dit kan u verminderen als de productie en de gewichtsevolutie van uw kindje goed op gang zijn.

Welke vitamines moet ik mijn kindje geven?

Alle zuigelingen moeten extra vitamine D krijgen gedurende de eerste zes levensjaren. Deze vitamines zijn te verkrijgen bij uw apotheker zonder doktersvoorschrift. Informatie over het juiste aantal druppels vindt u in de flyer 'Vitamines' die u krijgt op de materniteit.

7.2.6 Slapen

Hoe slaapt mijn kindje veilig?

Volg de volgende slaapadviezen om overlijden en wiegendood te voorkomen:

- Leg uw baby op de rug te slapen.
- Gebruik geen dekbed, maar een babyslaapzak of deken en lakentje.
- Leg uw baby in zijn eigen wieg of bedje.
- Leg uw baby nooit met een andere baby in hetzelfde bed, ook meerlingen liggen ieder apart.
- Zorg dat uw kind het niet te warm heeft.
- Houd uw baby vrij van rook en ventileer regelmatig.
- Zorg voor een veilig bed en een veilige omgeving.
- Maak uw kind niet vast in bed.
- Gebruik geen slaapverwekkende medicijnen.
- Zorg voor voldoende rust en regelmaat.

Meer informatie? Vraag de folder 'Veilig slapen' aan de verpleegkundige of surf naar www.veiligheid.nl/tips-en-advies/veilig-slapen-tips.

7.3 Vroedvrouw aan huis

Na de bevalling kan u beroep doen op kraamzorg of een vroedvrouw aan huis, dit is zeer aangewezen na een kort verblijf in het ziekenhuis. Let er op dat u contact opneemt met een vroedvrouw uit uw regio nog voor uw bevalling. U krijgt de folder 'Vroedvrouw aan huis' met contactgegevens tijdens uw verblijf.

Regel de kraamzorg best voor uw bevalling, vanaf de 5de zwangerschapsmaand. Bespreek dit ook met uw gynaecoloog en huisarts.

7.4 Kinesithérapie

Kinesithérapie voor de bekkenbodem wordt meteen op de materniteit gestart. Postnatale kinesithérapie start u best na zes weken. Vraag meer advies en een voorschrift aan uw gynaecoloog.

Contacteer de Klein Bekken Therapeuten van het UZA via 03 821 46 99. Meer informatie vindt u onder hoofdstuk 2.7.

Contact en info

> U wil uw persoonlijke arts in het UZA bellen?

Tel. 03 821 30 00, de telefonist verbindt u door

> U wil de vroedkundige raadpleging bellen?

Tel. 03 821 39 09

> U wil de verloskundige of lactatiekundige (borstvoedingsadvies) bellen?

Tel. 03 821 30 82

> U wil de verloskamer bellen?

Tel. 03 821 59 89, de vroedvrouw zal u verderhelpen.

> U heeft een dringende medische vraag over uw zwangerschap (bloedverlies, buikpijn, minder leven voelen, vroegtijdige weeën, vochtverlies, hoofdpijn, ...). Of u voelt zich ongerust.

Meld u aan bij de vroedkundige via tel. 03 436 80 88 (maandag tot vrijdag tussen 8 en 17 uur) voor een dringende controle op gynaecologie, route 29.

Een gespecialiseerde verloskundige zal u opvangen. Buiten deze uren kan u ook steeds terecht op spoedgevallen.

> Uw familie wil u bereiken na uw bevalling?

Tel. 03 821 30 00, de telefonist zal hen met u doorverbinden, of hen uw rechtstreeks kamernummer bezorgen.

> Hoe kunt u het ziekenhuis bereiken?

Het adres is: UZA, Drie Eikenstraat 655, 2650 Edegem

De parking bereikt u via het rondpunt in de Drie Eikenstraat 655 in Edegem (GPS-coördinaten: 51.15500, 4.41220). Het UZA is ook vlot bereikbaar met het openbaar vervoer. U bereikt het Moeder- en kindcentrum via route 29 vanaf de inkomhal. Vanaf de parking is het ongeveer 10 minuten stappen.

> Wanneer kan ik bezoek ontvangen?

Bezoek is elke dag welkom tussen 15 en 18 uur. Buiten de bezoeken zijn de deuren gesloten. Uw partner kan steeds binnen met de code die u kreeg bij uw opname.

Voor vragen of klachten kunt u terecht bij de ombudsdienst in de inkomhal.

Tel. 03 821 31 60, e-mail: ombudsdienst@uza.be

Deze brochure bevat algemene informatie en

is bedoeld als aanvulling op het gesprek met uw arts.

UZA / Drie Eikenstraat 655 / 2650 Edegem

Tel +32 3 821 30 00 / www.uza.be

Volg ons op facebook en twitter

